

К. Щербакова, Л. Макаренко

ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК ДЛЯ СТУДЕНТІВ
ВИЩИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

Видавництво «Новий Світ-2000»

Львів

2020

УДК 37.013 (07)

ББК 74.0 (917)

Щ 61

Рецензенти:

Фунтікова О. О. – доктор педагогічних наук, професор;

Зайцева Л. І. – доктор педагогічних наук, професор;

Брежнева О. Г. – кандидат педагогічних наук, доцент.

Рекомендовано Вченою радою факультету філології та масових комунікацій Маріупольського державного університету як навчальний посібник для закладів вищої освіти (протокол № 7 від 22.05.2017 року)

Щербакова К.

Щ61

Вступ до спеціальності. Навчально-методичний посібник / Катерина Щербакова, Лілія Макаренко. – 3-є вид., оновлене, доповнене. – Львів : Видавництво «Новий Світ - 2000». – 2020. 215 с.

ISBN 978-966-7519-17-0

Навчально-методичний посібник пропонується студентам першого курсу закладів вищої педагогічної освіти (напрямок підготовки 012 – дошкільна освіта).

У посібнику представлено задачі, зміст, форми та методи роботи студентів з вивчення курсу «Вступ до спеціальності». Важливе значення надається опануванню студентами основними категоріями курсу: освіта, наука, вища освіта, законодавча база та управління освітою, форми навчальної роботи студентів, діяльність, педагогічна діяльність, дитинство та інші. Увага приділяється різним формам організації освітнього процесу: лекції, семінарські, практичні та лабораторні заняття, виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань, написання рефератів тощо.

ISBN 978-617-7519-17-0

УДК 37.013 (07)

ББК 74.0 (917)

© Щербакова К., 2020

© Макаренко Л., 2020

© Новий Світ-2000, ФОП Піча С.В., 2020

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ	7
ПРОГРАМОВИЙ КОНТЕНТ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ	9
ЗАЛІКОВИЙ КРЕДИТ I. ВИЩА ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА В УКРАЇНІ	14
Змістовий модуль 1. Освіта – специфічна галузь громадського життя	18
1.1.1. <i>Лекція.</i> Система вищої освіти в Україні	18
1.1.2. <i>Семінарське заняття.</i> Заклад вищої освіти – центр професійної підготовки спеціалістів	27
1.1.3. <i>Лекція.</i> Стратегія розвитку вищої освіти в Україні	28
Змістовий модуль 2. Забезпечення професійної підготовки фахівців у закладах вищої освіти	40
1.2.1. <i>Лекція.</i> Структура й управління закладами вищої освіти в Україні	40
1.2.2. <i>Лекція.</i> Організація педагогічного процесу в закладі вищої освіти	50
1.2.3. <i>Семінарське заняття.</i> Організація навчального процесу в закладі вищої освіти	59
1.2.4. <i>Семінарське заняття.</i> Кафедра як основна ланка професійної підготовки майбутніх фахівців	61
<i>Питання для самоконтролю</i>	62
ЗАЛІКОВИЙ КРЕДИТ II. ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	63
Змістовий модуль 3. Самостійна робота студентів у системі навчального процесу закладу вищої освіти	67
2.3.1. <i>Лекція.</i> Сутність та форми організації самостійної роботи студентів	67
2.3.2. <i>Лекція.</i> Методика організації самостійної роботи	

студентів із першоджерелами.....	79
2.3.3. <i>Практичне заняття</i> . Самостійна робота студентів із першоджерелами	95
Змістовий модуль 4. Організація самостійної роботи студентів спеціальності «Дошкільна освіта».....	96
2.4.1. <i>Лекція</i> . Організація навчально-дослідної, науково-дослідної роботи студентів і педагогічної практики у ЗВО.....	96
2.4.2. <i>Семінарське заняття</i> . Підготовка студентів до семінарських і практичних занять	106
<i>Питання для самоконтролю</i>	109
ЗАЛІКОВИЙ КРЕДИТ ІІІ. ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ОСОБИСТІСТЬ ПЕДАГОГА.....	110
Змістовий модуль 5. Сутність та зміст професійної діяльності вихователя закладу дошкільної освіти.	113
3.5.1. <i>Лекція</i> . Сутність та структура педагогічної діяльності	113
3.5.2. <i>Семінарське заняття</i> . Особливості педагогічної діяльності вихователя закладу дошкільної освіти.....	122
3.5.3. <i>Лекція</i> . Характеристика сучасного дитинства в контексті розв'язання педагогічних задач.....	123
Змістовий модуль 6. Особистість педагога сучасного закладу дошкільної освіти	132
3.6.1. <i>Лекція</i> . Модель особистості вихователя закладу дошкільної освіти	132
3.6.2. <i>Лабораторне заняття</i> . Єдність педагогічної практики, педагогічної науки та педагогічної освіти	142
3.6.3. <i>Семінарське заняття</i> . Турбота держави про всебічний розвиток дитини	144
<i>Питання для самоконтролю</i>	146
ТЕМИ РЕФЕРАТІВ.....	147
ТЕСТИ	148
КЛЮЧОВІ ПОНЯТТЯ.....	151

ПЕРЕДМОВА

Шановні першокурсники!

Ви вже студенти університету – майбутні педагоги, вихователі маленьких діточок. Від ваших знань, умінь, від вашої любові до них залежить їхнє життя, їхнє майбутнє. Професія педагога дуже складна, але надзвичайно цікава. Вона потребує від вас різнобічних знань, безмежної душевної щедрості, готовності з радістю віддавати себе, «своє серце» дітям (В. Сухомлинський). Для того, щоб бути мудрим вихователем, треба навчатися мистецтву виховання з перших днів навчання у закладі вищої освіти. «Вступ до спеціальності» – це перша педагогічна навчальна дисципліна, яку ви вже почали вивчати.

Метою запропонованого навчально-методичного посібника є допомогти вам опанувати знаннями та вміннями, які стануть для вас необхідними в майбутній професійній діяльності.

Зверніть увагу, що зміст посібника поділений на три залікових кредити (розділи).

Перший заліковий кредит відповідає тому, що ви навчаєтесь у певному закладі вищої освіти і вам важливо знати про те, коли він створений, які має традиції, хто є його працівниками, провідними викладачами, яку він має структуру, де розташовані основні його підрозділи (ректорат, інститути (деканати), кафедри, студентський профком, бібліотека, читальні зали та інші). При цьому, шановні студенти, ви накопичуватиме знання про систему вищої педагогічної освіти в Україні та у світовому освітньому просторі, ознайомитесь із законодавчо-нормативними документами, які регламентують розвиток освіти й організацію національного виховання в Україні, що допоможе сформувати цілісне уявлення про державну політику в галузі освіти.

Другий заліковий кредит (розділ) присвячений основній формі навчальної діяльності студентів – самостійній роботі. Самостійна робота студента в єдності зі спільною роботою з викладачем (аудиторна робота) забезпечує майбутнього педагога глибокими знаннями, формує навички праці з першоджерелами, стимулює його до навчально-дослідної та науково-дослідної роботи. Відповідно до цього під час вивчення всього курсу, Ви будете отримувати індивідуальні навчально-дослідні завдання, писати реферати, моделювати певні

педагогічні процеси й явища, вам будуть пропоновані різні педагогічні ситуації для їх розв'язування.

Навчальними цілями змістових модулів *третього залікового кредиту* є: ознайомлення з особливостями майбутньої професії вихователя, структурою (моделлю) функцій педагога, його особистістю. За допомогою цієї інформації ви зможете сформувавши в собі знання про потреби, здібності, компетенції, педагогічну культуру, громадянську відповідальність педагога; виховати в собі інтерес до вибраної професії.

Зміст кожного залікового кредиту включає лекції, семінарсько-практичні та лабораторні заняття, практичні та навчально-дослідні завдання, питання для самоконтролю тощо. Тому список першоджерел надається до кожного залікового кредиту окремо на початку його вивчення.

Автори посібника прагнули не просто забезпечити вас, студентів-першокурсників, готовими відповідями, конспектами лекцій, а надати вам довідкові матеріали, які дозволятимуть самостійно конструювати власні відповіді, кожен раз імпровізувати, що значно активізуватиме процес вашої особистісно-професійної підготовки до педагогічної діяльності. На думку авторів, саме ті знання, які ви одержите в процесі вивчення цього курсу, сприятимуть створенню в подальшому навчанні умов для адаптації в складних формах навчання у закладі вищої освіти.

Ми вдячні нашим рецензентам: доктору педагогічних наук, професору О. О. Фунтіковій, доктору педагогічних наук, професору Л. І. Зайцевій, кандидату педагогічних наук, доценту О. Г. Брежневій за аналіз нашої роботи та поради, які сприяли вдосконаленню змісту навчального посібника.

К. Щербакова, Л. Макаренко